

Περιεχόμενα

1. ΓΚΙΚΑΣ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΛΗΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ 18/12/2011 σελ.8,10

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Γκίκας Χαρδούβελης Οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού «ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΑΛΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΤΟ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΚΗ»

ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

Ο επικεφαλής του οικονομικού γραφείου του Λουκά Παπαδήμου, τον συμβουλεύει στην πιο δύσκολη στιγμή της μεταπολιτευτικής ιστορίας της Ελλάδας: με τον πληθυσμό στο όριο αντοχής του, την ύφεση να βαθαίνει και ενώ η αποπομπή της χώρας από το ευρώ δεν αποτελεί πλέον σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο κ. Χαρδούβελης αναλαμβάνει αυτήν τη θέση. Από το 2000 ως το 2004 διετέλεσε οικονομικός σύμβουλος του πρώην πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη, θέση από την οποία είχε και τότε την ευκαιρία να συνεργαστεί με τον κ. Παπαδήμο. Οι δύο άνδρες γνωρίζονται, άλλωστε, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, όταν και οι δύο δίδασκαν στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια των ΗΠΑ. Σήμερα ο κ. Χαρδούβελης είναι καθηγητής στο τμήμα Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Οι βιβλιογραφικές αναφορές στο επιστημονικό του έργο τον έχουν αναδείξει ανάμεσα στους 50 κορυφαίους στον κόσμο στον τομέα της Εφαρμοσμένης Οικονομετρίας. Το τελευταίο διάστημα ήταν οικονομικός σύμβουλος του ομίλου Eurobank.

Αν τη δεκαετία του '80, στην Αμερική, σας έλεγαν ότι ο συνάδελφός σας, καθηγητής Λουκάς Παπαδήμος, θα ήταν πρωθυπουργός κι εσείς σύμβουλός του, τι θα λέγατε; Δεν θα το περιμένα. Διότι δεν ήταν πολιτικός. Ωστόσο, στη συγκυρία που βρεθήκαμε ήταν το καταλληλότερο πρόσωπο.

Η ενδεδειγμένη λύση ήταν ένας τεκνοκράτης χωρίς καμία σχέση με την πολιτική; Τα οικονομικά ακουμπούν τα πάντα: την ιστορία, την πολιτική... Τελικά αναγκά-

Με θητεία στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια αλλά και στην κυβέρνηση Σημίτη, ο διαπρεπής οικονομολόγος επικαλείται την προσωπική εμπειρία του από τα παιδικά χρόνια στο χωριό για το τι σημαίνει στέρση και ψάχνει την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνική ευαισθησία και στις «προσταγές» των οικονομικών μεγεθών.

© ΚΑΝΑΡΗΣ ΤΣΙΓΚΑΝΟΣ

ΕΥΝΑΝΤΗΣΙΣ

ζεσαι να ασχολείσαι και με το πολιτικό γίγνεσθαι. Ο Ανδρέας Παπανδρέου ξεκίνησε από τεχνοκράτης στο Μπέρκλεϊ. **Ως Έλληνες του εξωτερικού, είχατε ασχοληθεί με την πολιτική τότε, στο πανεπιστήμιο;** Ημαστε πολιτικοποιημένοι. Αλλά δεν είχαμε εμπλοκή με τα κόμματα. Το κύριο χαρακτηριστικό των Ελλήνων του εξωτερικού ήταν ο νόστος και η αγάπη για την πατρίδα.

Ποιος ήταν τότε ο πολιτικός χώρος σας; Εκείνη την εποχή όλοι ήταν αριστεροί, έτσι δεν είναι;

Ενώ τώρα, ως τεχνοκράτης σύμβουλος του πρωθυπουργού, ασχολείστε κυρίως με τα νούμερα και τους μακροοικονομικούς στόχους; Η κυβέρνηση αυτή έχει πρώτο στόχο να ικανοποιήσει τους δανειστές μας. Γιατί, εάν δεν μας δώσουν χρήματα, είμαστε τελειωμένοι. Ομως, κάθε κυβέρνηση πρέπει να βλέπει και τον ανθρώπινο παράγοντα.

Εάν αναγκαζόσασταν να κόψετε κι άλλες παροχές από τους συνταξιούχους, θα βάζατε τα κλάματα, όπως η Ιταλία υπουργός Εργασίας; Σίγουρα θα γίνει μια προσπάθεια κάτι τέτοιο να συνοδευτεί από μέτρα που θα απαλύνουν τον πόνο αυτών που το έχουν ανάγκη. Είχαμε όμως καταλήξει μια χώρα όπου οι παροχές δεν πήγαιναν σε αυτόν που πραγματικά είχε ανάγκη, καθώς ο δημόσιος τομέας ήταν ανοργάνωτος.

Οπότε, πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι; Πρέπει να οργανωθούμε λίγο καλύτερα. Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση του σήμερα. Ζούμε μια αλλαγή εποχής, και αυτό δεν είναι εύκολο. Είχαμε συνθηθεί κάθε χρόνο να βελτιώνεται το βιοτικό μας επίπεδο και ίσως είχαμε κατορθώσει λίγο.

Είχατε «κακομάθει» κι εσείς προσωπικά; Εγώ μεγάλωσα σε χωριό, στα Πούλιθρα Αρκαδίας, τη δεκαετία του '60, και ξέρω τι σημαίνει στέρηση. Ξέρω τι θα πει να τρως κρέας μία φορά το μήνα. Ή να μην έχεις ψυγείο και ηλεκτρικό ρεύμα και να κρυώνεις το χειμώνα.

Σε αυτή την εποχή, με τα καυσόξυλα, επανέρχεται το βιοτικό μας επίπεδο; Οχι. Αλλά σίγουρα και το 2012 θα είναι χειρότερο από το 2011. Η ύφεση συνεχίζεται, και θα συνεχίζεται όσο τα εισοδήματα πέφτουν εξαιτίας των μειώσεων των μισθών και της φορολογίας, που θα αρχίσει να χτυπάει από τον Ιανουάριο. Είναι σημαντικό η κατάσταση να σταθεροποιηθεί και να μην πέσει άλλο το πραγματικό εισόδημα το 2013.

Λέτε δηλαδή ότι θα αντισταθείτε στην τρόικα, που ζητάει νέα μέτρα; Η τρόικα δεν ζητάει παράλογα πράγματα. Λέει ότι δεν μπορούμε να δανειζόμαστε επ' αόριστον. Απλώς, ίσως οι Ευρωπαίοι -επειδή δεν είχαν την εμπειρία όσον αφορά

τις κρίσεις- να ήταν πάρα πολύ αυστηροί τον πρώτο και τον δεύτερο χρόνο.

Ποιο ήταν το λάθος της τρόικας; Νομίζω ότι δόθηκε μεγάλη έμφαση στους μακροοικονομικούς στόχους και όχι στο πώς οργανώνεις ένα νέο κράτος.

Εάν αναγκαστείτε τώρα να λάβετε νέα μέτρα, θα έχετε αποτύχει ως κυβέρνηση; Δεν μπορώ να πω από τώρα αν θα χρειαστούν νέα μέτρα. Ζούμε σε ένα περιβάλλον το οποίο αλλάζει δραματικά. Εάν η Ευρώπη, αντί για 1% ανάπτυξη, έχει μείον 1%;

Μα μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη έπειτα από μια Σύνοδο Κορυφής όπου αποφασίστηκε μόνο λιτότητα; Σίγουρα επικράτησε η γερμανική άποψη για ένα σταθερό δημοσιονομικό πλαίσιο και τα θέματα ανάπτυξης και αλληλεγγύης αφέθηκαν για το μέλλον.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι και η Ελλάδα καταδικασμένη στην ύφεση; Ένας τρόπος για να βγούμε από την ύφεση είναι να επανεκκινήσουμε κάποια μεγάλα έργα, για τα οποία μπορεί να υπάρξει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Εάν, στο μεταξύ, δεν μας πετάξουν έξω από την Ευρωζώνη, όπως απείλησε πρόσφατα ο Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο; Δεν είναι εύκολο να μας πετάξουν έξω, διότι τότε οι αγορές θα σκεφτούν ποιος είναι ο επόμενος και θα διαλυθεί η Ευρωζώνη.

Ή μήπως θα μας συνέφερε να φύγουμε μόνοι μας από το ευρώ, όπως έγραψε πρόσφατα ο Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν; Εάν βγούμε από την Ευρωζώνη, θα πάμε πίσω, στη δεκαετία του '60. Εγώ έφυγα από την Ελλάδα με υποτροφία για την Αμερική και με εισιτήριο χωρίς επιστροφή. Αυτό δεν μπορούν να το καταλάβουν τώρα τα νέα παιδιά. Οι δύο γιοι μου που σπουδάζουν - ο ένας στην Αμερική και ο άλλος στην Αθήνα.

Μήπως και οι νέοι που φεύγουν σήμερα έχουν εισιτήριο χωρίς επιστροφή και δεν το ξέρουν; Εγώ επέλεξα να επιστρέψω. Κήρυξα πτώχευση της οικογένειάς μου για να έρθω. Αλλά ξηπνούσα κάθε πρωί και έλεγα ότι απέτυχα στη ζωή μου, γιατί είχα αφήσει την καριέρα μου να επιλέξει τη χώρα όπου θα ζούσα.

Μια χώρα που κατέρρευσε από το 2000 και μετά; Και ενώ ήσαστε εσείς τότε, όπως και σήμερα, σύμβουλος του πρωθυπουργού; Τι κάνατε λάθος; Δεν καταρρεύσαμε από το 2000 και μετά. Μαζέψαμε τα δημοσιονομικά μας και μπήκαμε στην ΟΝΕ αλλά, για να γίνουμε ανταγωνιστικοί, έπρεπε να οργανώσουμε και το κράτος. Αυτό δεν έγινε.

Οπότε, υφίστασθε κι εσείς τώρα τις συνέπειες της κρίσης; Μπορεί να γκρινιάζουμε οι δημόσιοι υπάλληλοι ότι μας μειώνεται ο μισθός, αλλά πρέπει να σκεφτούμε και τον άνθρωπο που δούλευε 12 ώρες την ημέρα, έπαιρνε 1.500 ευρώ και τώρα τον έδιωξαν. Εγώ το ζω και καθημερινά με τη γυναίκα μου, που δουλεύει στον ιδιωτικό τομέα.

Είναι δύσκολο για έναν πρώην σύμβουλο τραπεζών να διαπραγματεύεται τώρα με τις τράπεζες το PSI; Είμαι οικονομολόγος. Διατηρούσα πάντα «κινεζικούς τοίχους» ανάμεσα στην έρευνα και τη διοίκηση της τράπεζας.

Θα προλάβετε να υλοποιήσετε το PSI μέχρι το τέλος του χρόνου; Είμαστε σε φάση διαπραγμάτευσης και δεν θα ήθελα να πω τίποτα. •

Η κυβέρνηση αυτή έχει πρώτο στόχο να ικανοποιήσει τους δανειστές μας. Γιατί, εάν δεν μας δώσουν χρήματα, είμαστε τελειωμένοι. Ομως, κάθε κυβέρνηση πρέπει να βλέπει και τον ανθρώπινο παράγοντα.